

Specialavfall och kasserade läkemedel

Förvaltning: Social- och omsorgsförvaltningen
Dokumenttyp: Direktiv inom Hälso- och sjukvård
Dokumentansvarig: Medicinskt ansvarig sjuksköterska
Dokumentnamn: Specialavfall och kasserade läkemedel
Utfärdad: 2022
Reviderad: 2022
Dnr Än: 2022-618
Dnr SON: 2022-1012

Innehåll

Inledning	3
Konventionellt avfall	3
Vårdens specialavfall	3
Smittförande avfall	3
Stickande/skärande avfall	4
Vårdgivarens ansvar	4
Emballering och märkning	4
Förvaring	4
Kasserade läkemedel	4
Läkemedelsförpackningar och ytteremballage	5
Emballering och märkning	5
Förvaring	5
Cytostatika och cytotoxiska läkemedel – farligt avfall	5
Emballering och märkning	5
Förvaring	6
Lokala instruktioner	6

Inledning

Inom vården uppkommer branschspecifikt avfall som ska hanteras enligt särskilda anvisningar så att hanteringen i senare led inte kan förorsaka skador på personal och miljö. För att minska riskerna för smittspridning till de som hanterar avfall indelas avfallet i konventionellt avfall (hushållsavfall) och vårdens specialavfall (riskavfall). Hanteringen regleras av föreskrifter från Socialstyrelsen och Arbetsmiljöverket.

Konventionellt avfall

Mest förekommande avfall inom vården är konventionellt avfall, exempelvis:

- inkontinensskydd
- använda förband
- tomma blodpåsar
- tomma urinuppsamlingspåsar
- tomma behållare för infusionsvätska
- sprutor för engångsbruk utan kanyl (OBS! Ej om de använts till ex antibiotika, cytostatika).

Konventionellt avfall hanteras som hushållssopor. Följ alltid lokala anvisningar om hur avfallet ska sorteras, förpackas och förvaras. Material som varit i kontakt med kroppsvätskor eller läkemedel får aldrig återvinnas.

Vårdens specialavfall

Vårdens specialavfall innebär avfall där det vid hantering finns risk för smitta eller om avfallet har skärande/stickande egenskaper, exempelvis:

- smittförande avfall
- skärande/stickande avfall (är alltid smittförande)
- kasserade läkemedel
- cytostatika och läkemedel med bestående toxisk effekt.

Smittförande avfall

Smittande avfall utgörs huvudsakligen av:

- avfall förorenat med kroppsvätska från person med känd eller misstänkt blodsmitta (HIV, Hepatit B, C, D)
- avfall från en person med känd eller misstänkt tuberkulos.

Stickande/skärande avfall

Avfall med stickande/skärande egenskaper som varit i kontakt med kroppsvätskor ska även räknas som smittförande avfall ([SOSFS 2005:26](#)). Exempel på stickande och skärande avfall:

- kanyler
- sprutor för engångsbruk med fast kanyl
- knivblad, lancetter
- suturnålar, akupunkturålar
- lancetter för blodprovstagning
- ampuller.

Vårdgivarens ansvar

Varje vårdgivare för särskilt boende ansvarar för att teckna avtal med leverantör av tjänsten omhändertagande av vårdens specialavfall.

För personer i ordinärt boende kan behållare hämtas för skärande/stickande avfall på apotek. Full behållare lämnas åter till apoteket.

Arbetsgivaren ansvarar för att vassa föremål som är avsedda att användas på människor och som kan komma i kontakt med kroppsvätskor ska vara försedda med en integrerad skyddsfunktion (AFS 2018:4 Smittrisker). Detta gäller där kommunens personal administrerar läkemedel, oavsett boendeform.

Emballering och märkning

Smittförande, skärande/stickande avfall ska samlas upp i typgodkända behållare. Behållaren ska förslutas så att avfall eller smittämnen inte kan läcka ut och skydda mot skär- och stickskador. Behållaren ska vara märkt med etikett för smittförande, skärande/stickande avfall. Endast det avfall som anges på etiketten får läggas i behållaren.

Förvaring

Behållare med smittförande, stickande/skärande och avfall samt organiskt avfall ska förvaras oåtkomligt för obehöriga i väntan på transport för destruktion.

Kasserade läkemedel

Vid läkemedelsrester ska förpackning destrueras som läkemedelsavfall genom apoteket. Kasserade läkemedel ska transporteras till apoteket i avsedd förpackning.

Exempel på kasserade läkemedel

- läkemedel i originalförpackning, lösa tabletter, kapslar, ampuller, färdigberedda lösningar och flytande läkemedelsrester
- narkotiska läkemedel

- antibiotika

Infusionslösningar och fysiologiska saltlösningar utan tillsatser av läkemedel kan spolas ner i avloppet. Brutna och obrutna förpackningar av näringslösningar och infusionslösningar med tillsatser av läkemedel lämnas till Apoteket. Kasserade läkemedel som innehåller giftiga ämnen som arsenik, bly, krom, koppar, kvicksilver eller tenn samt tekniska lösningar ska hanteras enligt farligt avfall.

Läkemedelsförpackningar och ytteremballage

Tomma läkemedelsförpackningar och ytteremballage ska hanteras enligt nedan:

- droppfria läkemedelsförpackningar, exempelvis glasflaskor, blisterkartor och ytterförpackningar ska lämnas för återvinning
- droppfria läkemedelsförpackningar som tidigare innehållit antibiotika ska inte lämnas för återvinning utan hanteras som farligt avfall

Emballering och märkning

Läkemedelsrester och förorenade läkemedelsförpackningar ska hanteras på ett säkert sätt. Behållare, som tillhandahålls av Apoteket, ska förslutas så att läkemedelsavfallet inte kan läcka ut och lämnas till Apoteket.

Förvaring

Läkemedelsavfall ska förvaras oåtkomliga för obehöriga.

Patienter i ordinärt boende kan hämta kärl samt lämna sitt läkemedelsavfall till Apoteket.

Cytostatika och cytotoxiska läkemedel – farligt avfall

Material förorenat med cytotatika och cytotoxiska läkemedel exempelvis ampuller, injektionsflaskor, infusionspåsar, använda kanyler och aggregat, engångssprutor och engångshandskar ska hanteras på samma sätt som rester av själva läkemedlet.

[AFS 2005:5](#) Cytostatika och andra läkemedel med bestående toxisk effekt.

Emballering och märkning

Avfall med cytotoxiska egenskaper klassas som farligt avfall. Det cytotoxiska läkemedelsavfallet läggs i en plastpåse och placeras därefter i en typgodkänd behållare avsedd för cytotoxiska läkemedel. Behållaren ska förslutas så att avfall inte kan läcka ut. Behållaren ska vara märkt med etikett som är ifylld och godkänd. Behållare kan fyllas till påfyllnadsgränsen innan låsning av locket. Endast det avfall som anges på etiketten får läggas i behållaren.

Förvaring

Behållaren ska finnas så nära hanteringen av det farliga avfallet och hållas så stängd som möjligt. Avfallet ska inte vara åtkomligt för obehöriga.

Patienter i ordinärt boende kan hämta kärl samt lämna sitt läkemedelsavfall till Apoteket.

Lokala instruktioner

Det ska i varje verksamhet finnas skriftliga lokala instruktioner för uppsamling av avfall, spill och utsöndringar samt städning i lokaler där cytostatika och cytotoxiska läkemedel tillreds och administreras.